METSÄTALOUS

Harvennuksista ja muista hoitotoimenpiteistä annetaan usein suoria ehdotuksia. **METSÄPALVELUESIMIES ANTTI LAITINEN, METSÄKESKUKSEN OTSO-METSÄPALVELUT**

Metsänomistaja hyötyy metsäsuunnitelmasta

Metsäsuunnitelma hyödyttää niin omistajaa kuin alan toimijoitakin esimerkiksi puukaupoista päätettäessä.

SALO (MT)
Varsinaissuomalainen kapea metsäautotie pölisee renkaiden alla. Tietä reunustavat vanhat kuusimetsät. Osa niistä on vuosia sitten hakattu ja istutettu männylle. Aukkoja ei kuitenkaan näy missään.

”Metsä merkitsee minulle paljon. Ennen kaikkea se on tulonlähde, jonka jatkuvuuden haluan turvata. Virkistys tulee siinä sivussa”, kertoo halikkolaisen metsätilan isäntä **Markku Antola**.

Hänen omistamistaan metsistä suurin osa on uudistuskypsää tai varttunutta puustoa. Uudistusaloja ja taimikoita on noin viidennes ja nuoria metsiä kymmenesosa pinta-alasta.

Isännän tavoitteena onkin pitää puusto ja hakkuumäärät tasaisina vuosikymmenestä toiseen.

Ensimmäinen metsäsuunnittelu 1970-luvulla

Hieman yli puolet tilan metsistä on mäntyvaltaisia. Seuraavaksi yleisin puulaji on kuusi.

”Vielä kymmenen vuotta sitten tila oli kuusivaltainen, mutta hakkuut ja myrskyt ovat siirtäneet jakaumaa männyn suuntaan.”

Tila on Antolan mukaan perustettu 1500-luvulla. Sen metsät ovatkin kokeneet monenlaisia vaiheita harsintahakkuista nykyisenlaiseen metsätalouteen.

”Ensimmäinen tilalle kirjattu puukauppa on vuodelta 1908. Silloin Wartsalan Höyrysaha Oy teki alueella määrämittahakkuita ja osti kaikki yli 11 tuuman läpimitan täyttävät kuuset ja männyt.”

Metsäsuunnitelma tilalla on ollut 1970-luvulta lähtien. Nykyisen suunnitelman on laatinut metsäpalveluesimies **Antti Laitinen** Metsäkeskuksen Otso-metsäpalveluista.

Suunnittelu helpottaa tuoton turvaamista

Antola kertoo valinneensa Otson suunnitelman, koska se vaikutti tarpeeksi luotettavalta.

”Firmoilla on asioissa usein niin sanotusti oma lehmä ojassa. Paikallinen metsänhoitoyhdistys taas tekee vain joitain yksittäisiä suunnitelmia.”

Antola on hyödyntänyt metsäsuunnitelmaansa esimerkiksi puukauppojen suunnittelussa. Samalla on ollut mielenkiintoista seurata, ovatko suunnitelmien kasvuennusteet pitäneet paikkansa vuosien saatossa.

”Mielestäni suunnitelmasta on ehdottomasti ollut hyötyä metsän tuoton turvaamisessa. Se toimii myös työkaluna, joka kertoo, mitä metsässä pitäisi seuraavaksi tehdä.”

Suunnitelma on Antolan mielestä helppokäyttöinen ja ymmärrettävä. Hän hämmästeleekin, kuinka osa kaupungeissa asuvista etämetsänomistajista yrittää vielä tulla toimeen ilman sitä.

Monenlaista tietoa tilan metsistä

Otso-metsäpalveluiden Laitinen kertoo metsänomistajien olevan yleisesti melko kiinnostuneita suunnittelusta. Kiinnostusta voisi olla enemmänkin etenkin metsien hoidon kannalta.

Suunnitelma sisältää metsän kasvupaikka-, kehitysluokka- ja puutavaralajijakauman. Sen lisäksi siihen on listattu ehdotukset seuraavista hoitotoimenpiteistä ja laskelmat niiden tuloista ja menoista.

Suunnitelmaan liitetään myös puuston kehitysennuste 20 vuodeksi. Lopussa on luettelo metsikkökuvioista ja alueen kartta.

”Tulo- ja menoarviot sekä ehdotukset hoitotöistä ovat usein tärkeimpiä osioita metsänomistajan kannalta. Toimijat taas arvostavat eniten kuvioluetteloa ja karttoja”, Laitinen kertoo.

Keskustelua ja maastokäyntejä

Laitinen aloittaa suunnitelman teon keskustelulla metsänomistajan toiveista ja tavoitteista. Sen jälkeen on vuorossa maastokäynti, jonka aikana pohditaan mahdollisia käsittelyehdotuksia.

”Harvennuksista ja muista hoitotoimenpiteistä annetaan usein suoria ehdotuksia. Päätehakkuita suunnitellaan enemmän omistajan omien toiveiden ja markkinatilanteen mukaan”, Laitinen toteaa.

Maastossa selvitetään myös mahdolliset luontokohteet ja erityisen tärkeät elinympäristöt. Myös maisema-arvoja voidaan joutua pohtimaan, jos kuvio ulottuu esimerkiksi järven rantaan.

TIINA HEIKKINEN

SUUNNITELMA

Pakollinen vain yhteismetsille

Metsäsuunnitelma kuvaa metsän arvoa, metsänhoidollista tilaa sekä käytön tavoitteita. Se on pakollinen vain yhteismetsille.
Metsänomistajalla on mahdollisuus vaikuttaa suunnitelman sisältöön tavoitteillaan.
Suunnitelmia tekevät metsänhoitoyhdistykset, Metsäkeskuksen Otso Metsäpalvelut, metsäpalveluyrittäjät ja metsäyhtiöt.
Eri toimijoiden suunnitelmat eivät sisällöllisesti eroa toisistaan. Ulkonäkö voi kuitenkin vaihdella.
Suunnittelu maksaa 10–20 euroa metsähehtaaria kohden. Lisäksi hintaan liitetään toimijakohtainen perusmaksu.
Metsäsuunnitelma on tilakohtainen. Se on voimassa kymmenen vuotta.
Suunnitelma voidaan päivittää myös kiinteistökaupan tai muun tila-arvion yhteydessä.
Lähteet: Maa- ja metsätalousministeriö ja Otson metsäpalveluesimies Antti Laitinen

KARI SALONEN

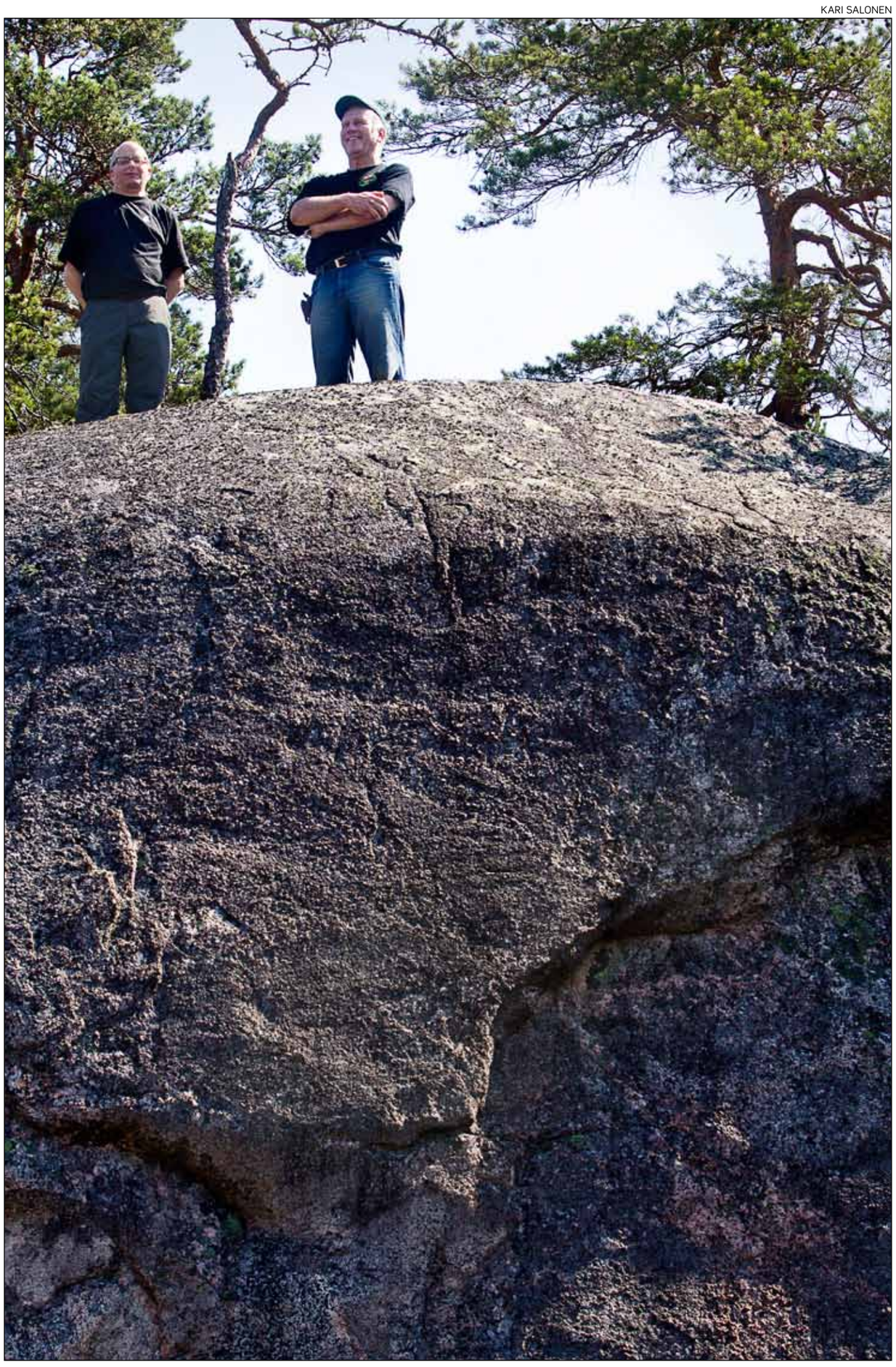

Vähäpuustoinen kalliometsä on metsäpalveluesimies Antti Laitisen (vas.) mukaan mahdollista merkitä metsäsuunnitelmaan erityiskohteena. Vieressä myhäilee metsänomistaja Markku Antola.

Älypuhelimen sovellus mahdollistaa puustotietojen saannin napinpainalluksella.

Nykyään ei tarvita relaskooppia

SALO (MT)
Otson metsäpalveluesimies **Antti Laitinen** ja tilan isäntä **Markku Antola** silmäilevät nuorta taimikkoa. Kuviolla kasvanut vanha kuusikko on hakattu seitsemän vuotta sitten. Vuoden päästä hakkuusta alue on mätästetty ja istutettu männylle.

Taimikko on Antolan mukaan perattu lehtipuista kahdesti. Sen vuoksi siellä ei näy merkkejä hirvituhoista ja kasvu on hyvää.

Muutenkin Antolan metsät vaikuttavat Laitisen mukaan terveiltä. Vain muutama tervasroson vaivaama mänty näkyy hieman kauempana taimikolle johtavan tien varressa.

Tiedot napinpainalluksella

Suunnittelukierros jatkuu taimikolta vanhaan kuusikkoon. Siellä Laitinen ottaa taskustaan tavalliselta vaikuttavan älypuhelimen. Hän katsoo hetken sen näyttöä, painaa nappia ja ottaa puista valokuvan.

Pian laite ilmoittaa kuvassa olevien puiden läpimitan, pohjapinta-alan ja tukkiprosentin. Sen kautta saadaan laskettua kyseiset tiedot koko kuviolle.

”Tämä laite on oikeastaan ainut, mitä tarvitsen maastokäynnillä. Siinä oleva sovellus laskee valokuvasta suunnitelmaan tarvitsemani puustotiedot.”

Enää ei siis tarvitse rämpiä metsissä relaskoopin, mittasaksien tai hypsometrin kanssa, vaan tiedot saa helposti ja nopeasti paria nappia painamalla.

Sovellus vaatii toimiakseen vanhaa puustotietoa. Jos metsä on esimerkiksi harvennettu, kuvia täytyy Laitisen mukaan ottaa useita.

Salon puolella suunnitelma

Varsinais-Suomen alueella Otso tekee suunnitelmia Laitisen mukaan noin 14 000 hehtaarilla vuosittain. Näistä noin neljäsosa on Salossa. Koko Suomessa luku on 150 000–200 000 hehtaaria.

”Metsäsuunnitelmia on tehty paljon 2000-luvun alusta lähtien. Sellainen löytyykin jo noin puolelta salolaisista metsänomistajista”, Laitinen selittää.

Otso tekee suunnitelmia myös alihankintana esimerkiksi metsäyhtiöille.

TIINA HEIKKINEN

Britannia kasvattaa omaa sahateollisuuttaan

Britannia on ollut historiallisesti tärkeä suomalaisen sahatavaran ostaja.

Edelleen maassa rakennetaan suomalaisesta puusta, mutta sen merkitys on vähentynyt.

Yhtenä tekijänä on lisääntyneen kilpailun ja korvaavien tuotteiden ohella ollut maan oman tuotannon kasvu.

Suomalaiset lankut ja laudat noteerattiin ensimmäisen kerran vuonna 1856 brittiläisen The Economist -lehden sahatavaran hintanoteerauksissa.

Kaupankäynti oli siis jo tuolloin merkittävää.

Kun viime vuosisadan alkupuolella lankuistamme enimmillään yli puolet laivattiin Britanniaan, on määrä nykyisin reilut kymmenen prosenttia kokonaisviennistämme, viime vuonna yhteensä lähes 700 000 kuutiometriä.

Osuuden pienenemisestä huolimatta maa on edelleen hyvin tärkeä monelle sahurille.

Tällä hetkellä Britannian sahatavaranäkymät ovat muuta Eurooppaa valoisammat, sillä rakentamisen ennustetaan kasvavan maassa edelleen.

MAIJA-LIISA SAKSA

Britannian sahainvestoinnit ovat tuoneet myös suomalaisille laitevalmistajille kauppoja. Kuvassa Veiston sahalinja BSW:n sahalla Fort Williamissa Skotlannissa. Sillä ja viereisellä vanhalla sahalla tuotetaan 270 000 kuutiometriä sahatavaraa vuodessa.

Ruotsi vie höylättynä

Britannian yli 13 miljoonan kuution puutuotteiden kokonaiskulutuksesta suomalaisilla on vain kapea siivu.

Maahan tuodaan lähes kahdeksan miljoonaa kuutiota puutuotteita, tästä lähes viisi miljoonaa kuutiota on sahatavaraa, josta suomalaisten osuus oli toissa vuonna 13 prosenttia.

Ruotsi kahmaisi maan sahatavaratuonnista lähes puolet ja Latvia kirii Suomen kannoilla 12 prosentin osuudellaan.

Tämän vuoden kahden ensimmäisen kuukauden suomalaisen kuusisahatavaran vienti Britanniaan kasvoi vain hieman edellisestä vuodesta, männyllä nousua oli reippaammin, lähes 15 prosenttia.

Ruotsi puolestaan kasvatti kuusen vientiä vastaavana aikana yli kolmanneksen ja männynkin nousu oli lähes Suomen luokkaa.

Merkittävä ero Suomen ja Ruotsin Britannian viennissä on höylätyn sahatavaran osuus: kun ruotsalaiset ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana kaksinkertaistaneet höylätyn osuuden lähes 60 prosenttiin, on suomalaisilla osuus supistunut puoleen ja on nyt alle 15 prosenttia.

Alkuvuonna suunta jatkui edelleen alenevana.

Ruotsin höylätavaran suurempi osuus selittyy ainakin osin olennaisesti suuremmalla rakennesahatavaran määrällä, etenkin Etelä-Ruotsista.

Kovat kasvutavoitteet

Muiden viejämaiden kanssa käytävän kilpailun ja sahatavaraa korvaavien tuotteiden lisäksi suomalaissahureiden on voitettava Britannian yhä voimistuva oma tarjonta.

Esimerkiksi lastulevy tai erilaiset pidemmälle jalostetut liimatut tuotteet ovat korvanneet monessa kohteessa suomalaisen ”karvalankun”.

Näiden valmistukseen voidaan käyttää laatutasoltaan vaatimatontakin puutavaraa.

Toissa vuonna Britanniassa tuotettiin lähes 3,5 miljoonaa kuutiota sahatavaraa, levyjä valmistui hieman vähemmän.

Kasvuhalut ovat kovat, sillä pelkästään Skotlannissa on strategisena tavoitteena nostaa metsäpinta-ala nykyisestä 17 prosentista neljännekseen ja sahatavaran tuotanto reiluun neljään miljoonaan kuutiometriin tämän vuosisadan toisella puoliskolla.

DIY-myymälöiden valikoimasta löytyy myös ”ruohopäällysteinen” terassilauta.

Vertailuna mainittakoon, että viime vuonna Suomessa sahattiin hieman yli 10 miljoonaa kuutiometriä.

Suomalaisten valttina kiristyvässä kilpailussa on edelleen puun laatu- ja visuaaliset ominaisuudet, joilla on merkitystä puusepänteollisuudessa.

Täältä toimitetaan vaativiinkin kohteisiin soveltuvaa, lujuuslajiteltua sahatavaraa, mihin Britanniassa pääosin kasvava sitkankuusi (Picea sitchensis) ei välttämättä yllä.

Toisaalta vientiä hankaloittaa myös ostajien usein vaatima FSC-sertifiointi. Suomessa valtaosa metsistä on sertifioitu PEFC:n mukaan.

MAIJA-LIISA SAKSA

Puurunkoisten talojen rakentaminen perustuksista muuttovalmiiksi kestää 12–14 viikkoa. Aluerakennuskohteessa talot ovat eri vaiheissa,osa jo asuttuja, osa vielä aloittamatta.

Rakentaminen siivittää puun käyttöä

Britanniassa lähes puolet puutuotteista käytetään rakentamiseen. Piristyneet rakennusmarkkinat ovatkin lisänneet sahatavaran kysyntää.

Suomesta vietävät laudat ja lankut jatkojalostetaan pääosin vaativiin rakenteisiin, sisustustuotteisiin ja puusepänteollisuuden tarpeisiin.

Britanniassa asuntorakentaminen poikkeaa suomalaisesta, sillä vain seitsemän prosenttia rakentajista on yksityishenkilöitä. Valtaosa rakentamisesta on aluerakentamista.

Tänä ja ensi vuonna Britanniassa arvioidaan rakennettavan 165 000 uutta asuntoa, pääosin Englantiin ja Walesiin. Skotlannin osuus on 10 prosenttia.

Puun käytön kannalta Skotlannilla on suuri merkitys, sillä siellä yli kaksi kolmasosaa, 11 500 taloa rakennetaan puurunkoisina.

Muualla Britanniassa puurunkoisia taloja valmistuu vain 12 prosenttia kokonaismäärästä, noin 18 000 kpl vuodessa.

Puun käytön ennustetaan kuitenkin lisääntyvän myös Skotlannin ulkopuolella ja osuuden ennustetaan nousevan viidennekseen 2020 mennessä.

Saha Suomessa

Stewart Milne Group rakentaa puurunkoisia asuntoloja ympäri Britanniaa.

Viime vuonna valmistui 6 500 taloa, joiden puukomponentit, muun muassa seinä-, lattia- ja kattoelementit, ikkunat ja portaat, tehdään konsernin omassa Timber Systems-yksikön eri tuotantolaitoksissa, pääosin Skotlannissa.

Rakenteisiin käytettävä puutavara tulee kaikki Skandinaviasta Crown Timberin kautta, joka pari vuotta sitten osti Haminan Veistosahan. Siellä tuotetaan muun muassa lujuuslajiteltua sahatavaraa katto- ja runkorakenteisiin.

Sahan oston myötä suomalaisen lujuuslajitellun puutavaran osuus on tällä hetkellä Crown Timberillä merkittävä.

”Käytämme vuosittain rakennesahatavaraa 40 000 kuutiometriä, muu sahatavara on puolestaan skotlantilaista”, kertoo teknisen osaston johtaja **John Smith** Stewart Milne Timber Systemsiltä.

Kuluttajapakkausmyyntiä

Britanniassa DIY-myymälät (do-it-yourself eli tee-se-itse) ovat pienrakentajien ja remontoijien ostospaikkoja.

Niissä tuotteet ovat määrämittaisia ja pintakäsittelyä myöten asennusvalmiita lopputuotteita.

Ne on hinnoiteltu yksittäin, joten ostaa voi kuluttajapakkauksen tai vain yhden ainoan tuotteen.

Suomalainen Metsä Group on jo vuosia toiminut Britanniassa myös DIY-markkinoilla.

Se käyttää tuotteisiinsa valtaosin suomaista puutavaraa jatkojalostaen sen omissa laitoksissaan, joista se jaetaan ympäri maata.

MAIJA-LIISA SAKSA